

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **P. K.**, bývajúcej v P.K., zastúpenej JUDr. I. R., advokátkou so sídlom v K., proti žalovaným **1/ J. Č.**, bývajúcemu v K. a **2/ M. Č.**, bývajúcemu v K., zastúpenými JUDr. M. K., advokátom so sídlom v K., **o umorenie listiny**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 39 UL 1/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 31. júla 2012 sp. zn. 9 CoD 43/2012, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II uznesením z 2. mája 2012 č.k. 39 UL 1/2012-16 zamietol návrh žalobkyne na umorenie listiny – kúpnej zmluvy zo 16. januára 2002 uzavretej žalobkyňou ako kupujúcou a predávajúcim M. Č. (právnym predchodcom žalovaných), predmetom ktorej bol dvojizbový byt č. X., nachádzajúci sa na X.. poschodí bytového domu č. súpisné IV. X., P. ul., č. V. a spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a zariadeniach domu, ako aj spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a zariadeniach domu, ako aj spoluvlastnícky podiel na pozemku č. parcely X.. Svoje rozhodnutie zdôvodnil citáciou § 185i ods. 1, 2, § 185 ods. 1 O.s.p. a s poukazom na to, že umoriť možno len takú stratenú alebo zničenú listinu, ktorú treba predložiť na uplatnenie práva a ktorú nemožno nahradiť inak a samotná povaha súkromnoprávných listín vylučuje ich umorenie, lebo vznik takejto listiny je závislý výlučne na vôli subjektov a je v ich dispozícii, pričom ich stratu alebo zničenie je možné nahradiť aj inými dôkaznými prostriedkami. Stratu kúpnej zmluvy je možné nahradiť dohodou o prevode vlastníckeho práva uzavretú s dedičmi po poručiťovi a v prípade sporu je možné podať

návrh na určenie vlastníckeho práva a dokázať existenciu nadobúdacieho dôvodu aj iným spôsobom ako len predložením originálu kúpnej zmluvy.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobkyne uznesením z 31. júla 2012 sp. zn. 9 CoD 43/2012 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.). Zdôraznil, že § 185i ods. 1 O.s.p. umožňuje umorenie len takej stratenej alebo zničenej listiny, ktorú treba predložiť na uplatnenie práva a ktorú nemožno inak nahradiť a dodal, že odsek 3 označeného ustanovenia stanovuje výnimku z odseku 1, keď určité listiny, ktoré inak treba predložiť na uplatnenie práva, z umorenia vylučuje. I keď odsek 1 uvedeného ustanovenia bližšie nevymedzuje, čo treba rozumieť pod listinou, ktorú treba predložiť na uplatnenie práva, z odseku 3 konkrétne označujúceho niektoré takéto listiny, aj z ďalších upravujúcich umorovacie konanie, teda systematickým výkladom možno podľa názoru odvolacieho súdu vyvodiť, že dispozitívne listiny (t.j. listiny, u ktorých zákon alebo dohoda účastníkov vyžaduje písomnú formu, napr. zmluva o prevode nehnuteľnosti alebo závet) majú síce konštitutívnu funkciu pre vznik právneho pomeru, nie sú však hmotnoprávnou podmienkou pre prevod a zánik práva. Oprávnený, ktorému sa takáto listina stratila alebo zničila má možnosť inými procesnými prostriedkami dokázať, že písomná forma, úkonu predpísaná právnym predpisom alebo dohodnutá medzi stranami, bola dodržaná.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 237 písm. f/ O.s.p. a ako dovolací dôvod uvádzala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Poukázala na to, že občianske súdne konanie zabezpečuje realizáciu základného práva zakotveného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky prostredníctvom úpravy v Občianskom súdnom poriadku a iných občianskoprávných predpisov, a to takým postupom a rozhodnutiami súdov, ktoré bezvýnimočne vychádzajú z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a iných občianskoprávných predpisov pri zachovávaní zmyslu a obsahu základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky. Podľa jej názoru odvolací súd porušil jej základné právo vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky tak, že nesprávne interpretoval ustanovenia § 185i až § 185s O.s.p., ktoré upravujú konanie o umorenie listín, čím znemožnil uplatnenie jej práva na umorenie kúpnopredajnej zmluvy napriek tomu, že zákon (občiansky súdny poriadok) jej takéto právo (domáhať sa umorenia listiny) umožňuje realizovať. Mala za to, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p. (dôvody zmätočnosti) – ako účastníčke konania sa jej postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a rozhodnutie

spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, najmä v súvislosti s výkladom ustanovenia § 185i ods. 3 O.s.p., keď mala za to, že odvolací súd nemohol systematickým výkladom dôjsť k záveru, že dispozitívne listiny sú vylúčené z umorenia, a to z toho dôvodu, že k takémuto záveru možno dôjsť len reštriktívnym výkladom. Vychádzajúc z právnej teórie žalobkyňa mala za nepochybné, že odvolací súd nepoužil systematický výklad na interpretáciu relevantných ustanovení, ale v skutočnosti použil reštriktívny výklad, ktorého dôsledkom bolo obmedzenie (zúženie) obsahu interpretovaného ustanovenia § 185i ods. 3 O.s.p. o dispozitívne listiny, pričom k takémuto obmedzeniu tohto interpretovaného ustanovenia nemožno dôjsť systematickým výkladom a preto je v nesúlade tak s gramatickým výkladom, ako aj doslovným výkladom tohto ustanovenia. Uvedený nesprávny záver odvolacieho súdu je v rozpore so znením § 185i až 185s O.s.p., v ktorých sa nachádza právna úprava konania o umorenie listín a taktiež nezodpovedá ani gramatickému výkladu a doslovnému výkladu týchto ustanovení. Žiadala preto uznesenia súdov nižších stupňov zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaní navrhli dovolanie žalobkyne ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie

po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky. Keďže rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je napadnuté dovolaním nevykazuje znaky niektorého z týchto uznesení, nemožno prípustnosť dovolania žalobkyne vyvodit' z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z vyššie uvedených väd však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

So zreteľom na žalobkyňou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanvej veci jej súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že

zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupovali v súlade s právnymi predpismi a žalobkyni neznemožnili uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

Dovolaiteľka v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. namieta porušenie jej základného práva vyplývajúceho z čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky.

Každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky).

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je irelevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04).

Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04).

Obsah dovolania svedčí o názore dovolateľky, že k procesnej vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. došlo v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Dovolací súd preto považuje za potrebné uviesť, že ustanovenie § 237 písm. f/ O.s.p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti výlučne s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právne posúdenie veci súdom je realizáciou jeho rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože právnym posudzovaním veci súd neporušuje žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, ani procesné práva účastníka.

Skutočnosť, že by rozhodnutie prípadne aj spočívalo na nesprávnom právnom posúdení veci, tak ako namietala dovolateľka v podanom dovolaní, môže byť len odôvodnením dovolania v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v prípade, ak je dovolanie prípustné, a nie dôvodom jeho prípustnosti podľa § 236 a nasl. O.s.p.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľky boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľkou vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého uznesenia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalovaného nemožno vyvodiť ani z ustanovenia § 239 O.s.p., a ani z ustanovenia § 237 O.s.p.

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné a vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli zistené, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie ods. 2 tohto ustanovenia, pretože trovy žalovaných vzniknuté v súvislosti s ich vyjadrením k dovolaniu nepovažoval, vzhľadom na jeho neprípustnosť, za potrebné na účelné bránenie práva.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. januára 2013

JUDr. Eva S a k á l o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková